

Numărul 13. Oradea-mare 31 martie (13 aprilie) 1902. Anul XXXVIII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Ultima rază din viața lui Eminescu.

SCRISOAREA VIII

Repedea 7 septembrie 1886.

Iubita mea Marie!

☉ ploae măruntă, greoaie, ploae de acele ce apasă trup și suflet, ținea de câteva zile. Întrevederea între cei mai apropiați ai băilor devenise anevoioasă. Stăteam în camera mea de lucru, cu capul sprijinit pe mână, înșirând pe netrainicul și nodorosul fir al vremii, gândiri mohorite și întunecate, ca și zilele cele lipsite de soare. De o dată aud de dincolo din odae, cădutul unor păpuși; me uit răpede să ved cine e; zăresc pe Eminescu lungit pe pat, pare că eră la el acasă.

— Bine ai venit, ce mai faci?

„Îa am venit aice, să-mi mai scutur din cap ploaia care pare că-mi curge picătură cu picătură în creier și e așa de rece, că me simt cu totul sleit? oare mult o să mai ție? Urită mi-e vremea sură care întunecă și mai mult negrele gânduri.

— E drept: vremea are întotdeauna înriurire asupra ființei noastre morale.

„Ființă moală! Pe cine numești astfel?

— Sufletul nostru nu-î el ființa noastră morală și trupul nostru ființa materială? Din înțelegerea sa înțelegerea acestor doi tovarăși, nu reeșă starea noastră bună sau rea? De și unul e mărginit în trecătoarea lui formă și celalalt nemărginit în eternul lui avânt, aternă pururea unul de altul, și e straniu de tot ca sufletul, în vasta-î nemărginire, să fie adese ori robul trupului mărginit.

„Ai mare dreptate, credeam că nimene nu șie mai bine ca mine lucrul acesta, eu care am simțit descumpenirea lor. Me bucur înse când ved că mai sunt ființe care judecă cu o minte sănătoasă într'un

trup sănetos; dar me mir unde ai făcut așa de timpuriu școala judecății? Nu cumva ești filosoafă?

— Nu sânt filosoafă; dar trăese de mult în tovrășia gândului. Din frageda mea vîrstă, cu toții me găsiu o stranie ființă, cu apucături nesilniciei, cu strașnică voință. Tindeau ca să me facă podoabă pentru casă, așa precum se cere în lumea cea aleasă; să șie a intră 'n sală, a face-un reverans, și-a me rotî grațioasă cu băeții la dans. Dar eu simțiam cum capul pe mâna mea se lasă, când îmi făceau cu ochiul ca să stau drept la masă. Bunica ce bătrână zicea să me supun, să me deprind a coasă și-a împletî colțun; iar seara, când la toacă, venia să-mi vadă sporul, zicea cu jale-adâncă: netrebnic mi-e dorul! Și când mai venia vremea să spun versuri la lume, în gură-amorțîă limba, nimic nu puteam spune. Dar cum plecam din casă, simțirea-mi venia toată și stoluri de dragi gânduri sosiau în minte-mi roată. Și ce mai sindrofie făceam cu flori și stele, ființe mute toate; dar câte-mi spuneau ele! Cercară toți cu mine să me prefacă doar; le fu înse și munca și chinul insedar. Atunci me lăsară cu toții părăsită, să facă zeu cu mine ce-o vrea a mea urșită. De astă nepăsare puteam eu să-î acuz? Cam greu eră să placă un tip așa hursuz! Vêdendu-me lăsată de toți în părăsire, m'am prins soră de cruce cu draga mea gândire. De-atuncea eu trăit-am mai mult cu mine însu-mi; nu le-arătam zimbirea, dar nici nu vedeau plânsu-mi. Cu mine am stat la vorbă în ceasuri de durere; dar n'am cerut la nimeni nici pic de mângăere; ș-am găzduit pe rënd în sufletu-mi stingher, gândiri adesa triste, plângënd într'un ugher. Simțirile în sloată în mine-am adunat, și-acum se 'mbracă 'n gânduri, sub gându-ți fermecat. De-ți par că ele sboară în spre filosofie, eu cred și sânt convinsă că și-o datoresc ție.

„Cui le datorești toate, cam greu e de șieut. Gândiri ce ard în minte-ți cu tine s'au născut; și ved

făr 'ndotală că simți și-un suflet ai, căci la simțiri mărețe, măreț răsuneț dai.

— O da, il simt că-l am, cu dânsul doar pe-trec; frumosul și uritul cu el în minte-mi trec. Plăcute-î veselii și 'ntunecatei jale, adânc în mea fire, tot el le face cale.

„Frumos vorbești și tare me bucur când gândesc, c'aceste gânduri spre mine rătăcesc; Îa spune făr de glumă, când nu-s, ți-e dor de mine? Uritul făr' de margini e frate-atunci cu tine?

— Chiar firul cel de iarbă tot cată cătră soare; jeleşe când se duce și-î vesel când apare; lumină el revarsă 'n zori 'n amiază 'n seară, și luna o 'mprumută de luminează iară. Tu, strălucite soare, făcut-ai dar de raze și geniu-ți, slăvite, cu drag ne luminează.

„S'a stins sërmanul soare în depărtări albastre! Acum când nu mai este, îl căutați prin astre. Lăsați-l să rămăe acolo, un' s'a dus; nu-l salutați acuma, când dânsul a apus. Atunci când răsărise, eră o ceață deasă; nimeni nu l-a zărit. Abia eșit din piclă, făcū o lungă-eclipsă, în mijloc de zenit, ș-apoi lunecă grabnic spre negrul asfințit! Ș-acum când nu mai este, cu toții mai l-ar vrea; și dușmani și prietini se 'nchin apusei stea.

— Apus-a steaua pentr'o zi, acum iar reappare, și tot mai mândru va luci, tot luminând mai tare. Români azi vor veni toți la ea să se inchine, ca mândra stea a blândeii nopți mult timp să tot lumine; la stele mici din giurul ei lucirea să-mpurmută, și prin aprinsele-î scânteii să lumineze multe. Al țerii cer atunci va fi cu mult mai luminat, când steaua mândr'a' strălucii cu cele ce-a creat.

„Vorbești ți-am spus atât de blând cum nimeni nu mai șcie; în sufletu-ți cel plin de dor e-atâta poezie, că uști că sînt un biet nebun, și-mi faci milă și mie. Îți e și ție inșe chin și trudă înședar; pe cer cuprins de vecinici nori astre nu mai răsar; și 'n cugetu-mi cel mistuit gândiri nu mai apar. Cu suflet, minte, și cu trup dincolo vrau să trec; de ajuns imi este lupta nu vreau s-o mai incere... Și de chipul teu se 'ncheagă trist în căsurile nopții, a fost scris, pentru a mea jale, să te afli 'n fața morții! Veđi cum ploaia care curge de la cer cătră pământ ne aduce amintirea neuitatului moment; căci doar numai el în lume astăzi sigur a rămas, și viața, rea sau bună, este numai un popas. Da me duc; voi să-mi iaū drumul cătră sala de mănecare; să nu se răsufle vinul ce turnat-aū în pahare. Ori cât ar fi de frumoase gânduri ce mereu ne-am spune, mai tare ca ele-î foamea și pe toate le repune.

Dragă Marie, de nu ar fi aceste contraste de cugetare, mai că am uită, că el a fost și, din nenocire, mai poate fi nebun.

Riria.

SCRISOAREA IX

Repedea 10 septembrie 1886.

Iubita mea Marie!

După ce ai coborit la vale din dosul casei, se află un rotund de copaci care, întrunindu-și crengele răslețe de pe vîrfuri, formează o boltă de frunziș, prin care soarele trimite, în timpul verii, căldură umbrei tănuită de jos. În mijlocul rotundului se ridică un plop, uitat de bătrân care, despiciând boltă de verdeată, își înalță capul falnic cătră cer.

Pare a fi grozav de mândru bătrânul, căci trunchiul lui e presurat cu nenumărate nume, și la mulți din acei ce le-au scris acolo, le-a înțâpenit de mult mâna, luându-și remas bun de la toate. Ei s'au dus; el trăeșce, și trăi-va încă atunci, când nici unul din noi nu va mai fi, dacă mâna sacrificatorului, cu câteva lovituri de topor sau scărțituri de ferăstrău, nu va veni să inchine frumosul trebuinței, ștergînd astfel și de pe dânsul numele celor șterși de mult din cartea vieții.

Eră o zi de tot frumoasă; soarele în amează, străbătînd mai ușor prin rariștea de sus, aruncă, în locul dungilor aurii de altă dată, pete galbene ce păreau și mai palide, cădînd pe troianul de frunze, sădit de vîntul toamnei la rădîcina copacilor. Frunze îngălbinite, raze slăbite, pare că ne dădea mereu ravaș de drum și, din mulți ce eram, mai rămăsesem puțin, și pe fie-care zi ne scădea numărul. Poetul meu rămăsesse cel din urmă, căci, lipsit fiind de atragerea unui cămin și, șciind că nicăiri nu-l așteaptă nime, nu-l trăgea inima să plece înspre nu șciū unde. Aici cel puțin grija unui prieten îi asigurase, pentru două luni, hrana zilnică și patul de dormit. Nespuse de trist îl zărisem dimineată, și-mi spusese că o să plece și el în curînd, și că voiă să facă, înainte de plecare, un pelerinaj prin pădure și grădină, spre a-ș luă rămas bun de la ele. Bănuind că va sfîrși prin a veni și în acest loc, cel mai poetic din toate, me îndrumai spre bătrânul plop. Credința nu-mi fu înșelată; nu trecū mult și-l veđui coborînd a nevoe calea cătră rotundul, unde stătusem atât de des și vorbisem atât de multe. Se aședă cu greu pe banca din fața mea și-mi zise:

„E hei, se aproape funia la par! Ce reu imi pare că me duc! Mi se pare că las în locurile a-cestea tot ce mai rămăsesse viu în sufletul meu; și amara singurătate me va cuprinde iar.

— De ce zici astfel? Nu ai să fii tot între oameni?

„Ești vecinic singur, când ești împreună cu a-cei ce nu simțesc la fel cu tine. Cređi că vei plecă și tu în curînd? Și în cotro vei merge? De sigur prin baluri și saloane, ca să faci școala spoelui, că ai rămas de tot în urmă cu ea, și vai de tine astfel cum ești! Te-or arată toți cu degetul.

— Nu, nu am de gând, zică cum vor vra și cum le va plăcea; nu simt nici o atragere încă pentru lume și voiū să reintru într'o școală, spre a-mi deseveși studiile.

„Ce-ți trebuie atâta carte? Cine șcie prea multe, nu șcie adesa nimica bine. Ori ai cădūt și tu în boala veacului, unde bărbații o să se facă femeii, să păzească vatra, iar femeile vor merge la judecătorie, poate chiar la răsboiu! Rămăi femeie; femeia, de-și înțelege și urmează menirea, e mult mai folositoare omeniei. Ea e stăpâna omului din leagăn până la mormînt; iar noi, cei pretinși tari, sîntem vecinic robii celor pretinse slabe; fiind că femeia ne arată calea vieții, ca mamă; femeia ne arată tovărășia vieții, ca soră! tot ea ne arată farmecul vieții, ca soție sau iubită; iar mîngăerea vieții tot ea ne-o arată, ca fiică. Veđi dar că natura ne-a făcut să a-tîrnăm pururea de dînsa și, dacă ea devine sclavă, așa cum se crede adesa ori, aceasta provine numai din schimbul rolului. Vrea să dicteze, când poate să inspire. Ce se dictează, deșteaptă împotrivire; iar ce se inspiră, nu; căci inspirarea e sugestione puter-

nică, în contra căreia nu poate lupta nime. Vedi dar că femeia nu are nevoie de putere, și înțelegi cum natura, dându-i pricepere adâncă și timpurie, a investit-o cu atâtea daruri, pentru a o face regină a totul.

— Véd că recunoști frumoase însușiri femeii și, mai zilele trecute, îți vërșai grozav focul asupra ei.

„Par că eu îți vorbesc de ce a devenit femeia? Nu; de aceea ce trebuia să fie, dacă-și urmă chemarea.

— Îmi pare înse că ziceai, că n'a fost numai ea de vină, dacă și-a părăsit drumul și cărarea?

„Am zis și o repet, ceea ce este ea acum, a făcut-o bărbatul care, prin nechibzuința lor, aci o tăvălesc prin tină, aci o ridică în stele. Ei au silit o astfel să se lepede de darurile fără samên și neperitoare ale virtuții. Femeia are nevoie de iubire. Iubirea adevărată e soarele rodirei; el face să răsară, pe rând în sufletul luminat și încălzit de ea, toate simțirile sublimе și mărețe. Bărbatul îndepărtându-se de cămin, au făcut ca cele mai bune și mai cinstite să alege după schime meșteșugite, ca să le atragă iară inima. Desprețuind totul, au schimbat iubirea în desfrânare, și nu-ș dau seamă, că o mână nevădută a scris, ca în timpul vechiului Sardanapal, pe orizontul lunei de azi, amenințătoarele cuvinte: *Mane, Techel, Fares*. Dar pare că vorbiam de dus. Mâni des de dimineață voiți plecă sigur, și vreți să-mi teți de azi rămas bun de la tot și de la toate. Cređi oare că ne vom mai revedea vr'o dată?

— Nu știu; dar o doresc din suflet.

„La anul ai să mai vii pe aici?”

— Așă cred, în lunile de vară.

„Eu înse sunt sigur că n'o să mai viți nici o dată. Pentru mine ce are să fie, e scurt și măsurat.

De ce vorbești astfel? Oare, cine din noi se poate fali cu știința viitorului? Nimeni nu știe ce o să fie, iar clasul de pe urmă e nehotărît pentru fiecare. El poate sosi pe neașteptate și la mai tineri și la mai bătrâni, și de aceea nu știm care din noi vom plecă cel dintâiu.

„O de sigur că eu... În întreaga ta ființă e o viață ce trebuie s'o trăiești; căci astfel cum ești croită, ai de plătit biruri grele. De ai muri îndată, ai fi fericită, cu toate că durerea nici până acuma nu ți-e străină. De sigur că soarta saă Dumnezeu teă iubit, de care-mi vorbeai și ieri, îți rezervă și ție câteva pahare. Pe mine m'a adăpat cu prisosință. Cred că în curând o să-mi sune ora plecării, pe care o doresc tare... De-mi va șei un spital de șcire, să nu-mi știe lungă vreme.

— Ce desnădăduit ești! se vede că sufletu-ți sërmanul e atât de plin de amar, că nu mai încapе în el nici o picătură de mângăere.

„Paharul când e plin, o picătură de întrece, se varsă, fie de miere saă de fiere.

— Așă e; ori ce ai zice înse, eu cred că ceasul ce vine, nu știm nimeni ce poate să aducă. Speranța nu o putem pierde. Neștința viitorului e unul din cele mai mari biruri de care ne bucurăm. Prin el ne am putut imprietini cu nădejdea, această dulce tovarășă a celor mai încercați. E drept; ea e făuritoare de visuri ce arare-ori se împlinesc; dacă dênса ne înșală, tot dênса ne dă putere, și pe lupta grea a vieții ea revarsă mângăere.

(Finea va urmă.)

Riria.

Poesii populare.

De Mihail Eminescu.*

I

*Mândo, mândro, vrei nu vrei
Un inel și doi cercet,
Dă-mi, să-ți sărut ochii tei.
De vrei roche de mireasă
Cingătoare de mătăsă
Părul să-ți încurc me lasă!
De beteală o cunună,
Vrei pe fruntea ta cea jună
Dă-mi o gură, numai una!
Iar de vrea un bărbățel
Să-l țușești, să cređi în el.
Nu-l cătă, — că țacătă-l.*

II

(Fragment.)

*În temeiuл codrului
Cale nu-i, cărare nu-i,
Că de-a fost vreodată cale
Ea s'a prefăcut în vale
De-i cărare undeva
Nu mî-o știe nimenea
N'o știi cucul, nici haiducul
Nici feciorii
Vânătorii
Că-i perdură urmele
Ciobănași cu turmele
Și-i perdură semnele
Pădurarii cu lemnele...*

III

(O variantă.)

*Ce stă vântul să tot bată
Prin frunză de tei uscată
Și frângându-i ramurile
Să lovească geamurile?
Iară tu de ce suspini,
Când privești peste grădini?
Nu mai sta de tot oftă
Și în gând nu me muștră,
Că atunci te voi uță
Când mi s'or mai arătă*

* După cum am anunțat în numărul trecut, la București va apărea în curând înteuл volum din operele complete ale lui Mihail Eminescu, — opere îmbogățite acum cu materialul inedit depus de dl Majorescu la Academia Română. Aflăm că înteuл volum va cuprinde exclusiv literatură populară, în o parte poesii culese de însuș ilustrul poet, iar în a doua parte imitațiuni populare, versuri scrise în forma cântecelor din popor. Ni s'au dat din acest material prețios următoarele trei versuri, cari, desigur, vor fi primite cu o deosebită plăcere și vor avea darul de-a atrage atențiunea cetitorilor asupra publicațiunei ce se pregătește.

Lângă mare riurile
Lângă drum pustiurile
Luna și cu soarele
Și 'n codru isvoarele.
Veți avea de suspinat
Când veți sta ca să me 'ngropi
Pe cărarea dintre plopi.
Ș-atunci vântul să tot bată
Prin frunza de tei uscată
Scuturând-o, risipind-o
De țî s'o urî, privind-o.

C e t ă ȕ i a .

În murmură isvorul. Pare că sunt șoaptele a doi îndrăgiți, cari departe de ochii lumii își povestesc dorul. Apa lui e așa de limpede, așa de cristalină, că trecătorul trebuie să stea să o guste. Și cine a gustat vreodată apă din isvorul acesta și nu l-a prins dorul să mai bea odată? Nime.

„E fermecată apa lui“, zice lumea, și spune lumea și adevăruri. De multe ori beau apă din isvor. De multe ori cerc, să prind șoaptele lui, să descoper taiele ce le ține ascunse și atunci me perd în reverii. Și nu e vrăjită apa lui? O, ea e plină de farmec dulce, te duce în lumea uitării, în lumea visurilor de aur, te face să-ți torci un lung fi de iluzii. Și nu me deștept din plăcuta amortală, până ce nu me prinde dorul, să mai beau odată.

E uriașe stâncea din care curge. E uriașe și acoperită cu mușchiu verde. Și an de an stă și păzește isvorul. Îl păzește ca o mamă iubitoare. De asupra stâncei uriașe se ridică, gârbovită de vecinicia vremii, bețrana cetățuie.

Spun multe oamenii de cetățuie, de stâncă și de isvor.

În vremea când lumea era mai bună, când soarele de multe ori săgetat de câte o frumșeță pământească, își uită să mai apună și erau zilele lungi și frumoase — în vremea aceea trăia un împărat puternic. Era întinsă, nețermurită împărăția lui. Vorba lui era sfântă înaintea supușilor. Și cine ar fi putut să i-o frângă? Puterea lui nu cunoșea margini.

Avea o fată, pe Flora. Era frumoasă Flora, ca în povești, cum nu se poate spune. Capul îi era împodobit de un păr ca aurul, care desfăcut cum era, o îmbrăcă ca o mantie. Nime nu se putea uita în ochii ei, căci ca atins de trăsnet, era rănit de frumuseța ei. Și când mergea, părea că lunecă. Buzele îi erau vecinic întredeschise, împrejmuite de un zimbet nevinovat, copilăresc.

Soarele de multe ori se opriă în calea lui cea lungă, până ce luna cu lumina bălaie, îl făcea să-și caute de drum.

Flora era bună ca un inger. Împăratul o ținea ascunsă de ochii lumii. Ea nu știe ce e lumea. Numai o babă era cu ea și i le făcea toate pe plac. Toată ziua cântă, se jucă ca un copil răsfățat.

Când nu era nici o ființă omenească prin curtea împărătească, când toți erau la vânat și împăratul era dus în trebile împărăției, Flora mergea în grădină.

Grădina era închisă cu zid înalt, de nu se putea nimic vedea peste el.

Flori, cari numai în grădina aceea se puteau găsi, își răspândiau parfumul lor îmbătător, ce te adormia. Păseri cu pene arginții sburau din creangă în creangă prin pomii plini de fructe aromatice. Și ciripitul lor te fermeca.

Flora, cu mersul ei de gazelă, părea că lunecă când alergă după câte un flutur. Când începea ea a cântă, pasările tăceau, florile adormiau și fluturii încetau de a mai sbura. Toți ascultau.

A mers de multe ori Flora în grădină și nu i s'a întâmplat nimic. Odată niște neamuri vecine cutezără a călcă vola împăratului și împăratul furios își adună oardele și merse să-i sdrobească. Aspru porunci împăratul să nu iasă Flora din palat. Nu era suflet de om prin curtea împărătească.

Flora merse în grădină. Era tristă, nu știe ce va fi cu tatăl ei. Paserile nu mai cântau așa frumos; florile nu te mai adormiau cu mirosul lor, fluturii cădeau amortiți; Flora era tristă. Ea ședea la umbra unui pom și se uită perdută în gânduri.

Dar ce se aude? Un glas străin o trezește. Era un cântec duios. Ea sare speriată. O păserică își apropie ciocul de alta. Întrebă pe soțul ei că oare ce are Flora?

Ea stă nemșcată. Glasul cel străin tot mai mult se apropie. Ea dornică să vadă pe cântăreț, trimite solie pe o păserică, să vadă cine cântă. Dar păserică nu se întoarce. Trimite alta, dar ce minune de nici asta nu mai vine?

Atunci merge Flora necăjită, că nu o mai ascultă paserile, că nu o mai aude drag. Deschide poarta curții împărătești, uită pe o elipă porunca împăratului și vrea să pedepsească pe solii necredincioși.

Dar de ce tremură Flora? De ce nu pășește mai departe? Cine cutează să-i turbure liniștea, neturburată de nime?

Un Făt-frumos ca un luceafăr. El era străinul cântăreț. Paserile cele două încă remaseră înmărmurite de frumuseța lui și nu se mai întoarseră la Flora.

Făt-frumos vede pe Flora și mâna lui puternică, care ține armă, încă începe a tremura. Cum să nu rămână amândoi înmărmuriți, vedându-se atât de frumoși?

Și s'au îndrăgit. Dragostea lor era atât de nevinovată! Buzele lor se împreunară. Flora n'a știut până acum ce e sărutul?

Dar fericirea lor fu scurtă. Bătaia înse se isprăvi și împăratul încă se întoarce cu voie bună că a frânt pe dușmani.

— Dar ce are Flora, de nu mai e sglobie ca mai înainte? — se întreabă împăratul și ceva îi trecu prin minte și fața i se întunecă.

Zi de zi întâlnește Flora pe Făt-frumos în grădină și se dragostesc. Odată împăratul încet, bănuind ceva, merse în grădină și îi găsește spunându-și vorbe dulci.

S'a infuriat împăratul cum nu l-a vădit om pe lume și ca o furtună își descărcă mânia.

— Nu te-am oprit copilă neascultătoare, să te arăți cui? Nu ți-am spus să nu mergi în grădină singură? Și tu flăcău îndrăzneț, cum ai cutezat să calci în grădină? Blăstemată fi flică neascultătoare! Lacrămile vecinic să nu ți se oprească, până ce te

E r e c e !

vei schimbat în isvor ! Și apa ta să farmece, să pună pe gânduri pe toți cei ce te vor gustă !

Iar tu, acela ce ai înrdăsnit să turburi liniștea casei mele, blăstemat să fii, să te prefaci în stâncă de peatră !

Și împăratul, nebun de necas, plecă de lângă ei. Flora îngrozită de blăstémul tatălui ei, se alipi de peptul lui Făt-frumos, care o îmbrățișază. Amândoi stau nemișcați.

Și a început Flora a plânge, și lacrămile nu iați mai secat. Făt-frumos a ramas tot mai rece și mai nemișcat, până ce s'a schimbat în peatră. Dar tot îmbrățișați au ramas.

Un tunet — și curțile împăratului se dărîmară și astupară pe împărat și pe curtenii. Împărăția se pustii. Eră mânia Celui mai puternic.

De asupra stâncei cu isvorul se înalță în locul curții împărătesei cetățuia care și acum stă gârbovită de vecinicia vremii.

Lin murmură isvorul. Pare că sînt șoaptele a doi îndrăgiți. „E fermecată apa lui“, zice lumea și spune lumea și adevăruri. De multe ori cerc să prind șoaptele lui, să descoper taînele ce le ține ascunse și atunci me perd în reverii. Și nu e fermecată apa lui ?

Sadu.

Victoria.

Din alte vremi.

(O amintire.)

Dșoarei Haretti.

Printre castanii vestejiți
Trecea măhnit și gânditor,
Cu pașii rari și liniștiți,
Cu sufletul cuprins de dor...

Eră o seară din martie, din cea dintâi lună de primăvară. Vremea eră frumoasă, cerul senin și instelat, aerul cald. Iarna fusese ușoară, ninsese numai de câteva ori și frigul nu se simțise aproape de loc. Orașul eră închis cu munți din toate părțile, ca o fortăreață uriașă așa, că nici vânturi mari nu puteau străbate în el.

Pe o alee ce incepea la capătul celui mai înalt deal și ducea pe lângă marginea orașului încungiu-rându-l aproape ca un semicer, trecea Ștefan Alescu încet și gânditor, uitându-se din când în când la zidurile și la șanțurile de la marginea aleei, rămase din vremea când eră ocolit orașul cu ziduri de apărare. Acum erau ruinate, negrite și șanțurile din giurul lor de-abia se mai puteau cunoaște.

Aleea eră pustie. Castani mari și vechi se ridicau pe amândouă părțile ei, în două șiruri lungi și regulate. Pe lângă ei, la distanțe egale, câte-o bancă de scânduri de brad. Pe jos frunze vestejite, putredite, rămase din vreme de toamnă.

Pe cer se vedeau mulțime de stele, strălucind ca niște lumini mici electrice iar între ele luna, încungiu-rată de un nor mic și alb se părea un glob de argint în mijlocul unei fășii de atlas subțire.

În liniștea și 'n melancolia aceasta a serii, cum trecea Ștefan pe alee, își simția sufletul cuprins de dorința unei altfel de situații și-i părea reu par' că, că o seară așa de frumoasă se perdea pentru el fără nici o importanță. Câte încă nu se perduseră tot așa ! Și ce vreme admirabilă pentru o plimbare „au clair de la lune“, ce superbă situație să fie cu ea,

să fie transportat de fericire, vesel, vesel afară din cale ! Aleea cu șirurile lungi de castani, seara, luna, liniștea, melancolia nopții, care par' că pătrunde până 'n suflet... Și peste toate acestea să mai fie ea s'o vadă mulțămîta, fericită... O, dar ar fi prea mare fericirea și poate nu i-e dat lui să fie părtaș la așa lucruri !

Și într'o clipă îi veni atunci în minte o seară de câteva luni trecută, o seară mai frumoasă ca aceasta și când eră cu ea, când treceau amândoi tot pe aceeași alee lungă, când se realizase în sfîrșit o parte a visurilor lui.

Eră în septembrie, într'o seară frumoasă de la începutul toamnei. Soarele, întocmai ca un glob de foc se perduse pe după vîrfurile munților. Plecase să lumineze alte lumi, să deștepte alte speranțe, să încăldească alte inimi.

Întunecul venise cu încetul, învălind într'o umbră cum transparentă, aproape ca o pânză neagră, subțire și rar țesută, orașul aședat între dealuri acoperite cu grădini.

Par' că vedea cum mergeau unul lângă altul, par' că simția încă cum se înfioră când li se atingeau haînele, cum vorbeau despre toamnă, despre frunzele cădute și atâtea alte încă !

El înalt, brunet, cam palid, ea mai mică, drăguță, admirabilă în toată, în vorbă în port și în mers.

Îi părea atunci că o putere mare și necunoscută, despre care pentru moment nu ș poate da seamă de unde vine și pe care o simția în corpul întreg, îi dă aripă și-l înalță.

Și vederea aleei lungi, a șirurilor de arbori vestejiți, a stelelor, îl mișcă în momentele acelea, unele dintre cele mai fericite din viața lui întreagă. Îi părea atunci, că toți oamenii cari trec pe lângă ei sînt veseli, amețiți de bucurie, de plăcere, de fericire.

Când ajunseră la capătul aleei, el zări marele turn de pe dealul din față. Și cum eră înalt, vechiu și negrit de vreme, în parte ruinat, fost în vechime un centru de pază și de apărare al orașului, apărea în întunecul serii ca un uriaș diform și monstruos, pregătit să pornească în jos pe coborișul pe peatră, ce-i sta înainte.

Par' că eră mai altfel atunci ; oamenii, orașul, aleea, castanii, par' că erau mai altfel ca altădată, de și de puțină importanță eră atunci pentru el, că trecea pe alee, pe strade locuite și umblate. Ar fi putut să nu întelnească pe nimeni în calea lor, să nu treacă pe lângă nimic, să meargă așa înainte pe o câmpie întinsă și pustie, ei amândoi... Ar fi fost tot atât... mai bine încă...

Și după ce mai vorbiră câțeva vreme despre unele lucruri, întemplări neînsemnate, vorbiră despre pictură, despre noul și gloriosul început al picturii românești, apoi despre literatură, despre scrieri românești și streine și făcură aproape un curs întreg de literatură.

— Să veți, zise ea într'un rînd, am citit în zilele trecute un roman nou italian : „Il Fuoco“, de Gabriel D'annunzio. Vreați să-ți spun subiectul ?

— Da, de sigur !

— Să veți, ce subiect are. Un poet italian voește să înființeze în vechea Romă o societate de cântări high-life. El e amantul unei tragediane celebre. Ea nu mai e tineră. O prietină a tragedianeii, o tineră cântăreață de la operă face pe poet să se lase de tragediana și să se amoreseze în ea. Tragediana se supără mult, e desnădăjduită și 'n sfîrșit vedînd că nimic nu se mai poate întoarce, se re-

semnează și se hotărășce să plece în țeri depărtate, peste ocean.

O, și e sdrobitoare durerea ei și totodată par' că de isbeșce supunerea ce o are, resemnarea aceea desevășită...

Și știi cum a fost? Poetului i-a plăcut mult de cântăreata aceea în mare parte pentru arta ei; el voiă să găsească un interpret musical pentru operele lui.

Veđi, aici sânt doue focuri, doue flacări, cari se reduc chiar de la titlu: iubirea, amorul propriu zis, adecă și iubirea de artă.

Pe poet îl chemă Effrena...

Ce zici la asta?

El făcù o mică întârziere până să răspundă, ceea ce făcea el aproape totdeauna la întrebările ei, întârzieri cari arătau preocuparea minții lui, transportarea aceea de fericire în care se aflase el mereu, cât fusese cu ea.

— E o concepție admirabilă, răspuse el. Tragediana își jertfeșce dragostea ei pentru binele, chiar pentru gloria poetului, primeșce cu supunere voința destinului șciind că prin această supunere contribuie la perfecționarea talentului a doue ființe: a poetului, care scrie și a cântăreții, care cântă ce scrie poetul.

Într'adevăr, e admirabil...

— Nu-i așa?

Și cum se uită la el, avea atâta gingășie în priviri, încât el se simția cucerit cu totul, dus ca în altă lume.

Simția prin corpul întreg niște flori ușoare și reci, acele flori pe cari le dau fericirile mari. N'o vedea decât pe ea, nu gândia decât la ei doi.

O, de câte-ori gândise el la ea până atunci și de câte-ori în momente de liniște sufletească spre ea i se îndreptase mintea lui întreagă, ca spre ceva înălțător și sfânt!

Și-atunci eră cu ea, ar fi putut să-i vorbească, să-i spună cât de sus a pus-o... Dar nu putea, nu, n'avea destulă forță să-i spună. Preferă mai bine par' că să-i poarte o continuă adorație, s'o contemple în liniște și în taină ori unde va vedea-o și ea să nu știe nimic, să nu afle nimic nici odată...

Dacă ar fi știut ea, că el o adoară neincetat de-atâta vreme!...

Și ei mergeau mereu și de multe ori nu vorbiau nimic multă vreme...

Când ajunseră aproape de locuința ei, îl întrebă:

— Dta ce faci acum, mai studiezi?

— Da, aș vrea să merg la o școală superioară în Germania ori în Franța...

— E foarte frumos să mergi acolo să studiezi.

Altă lume, alți oameni. Veđi, ai avut o bună idee!

Și-ajunseră la poarta casei lor. Razele lunii lumineau poarta, casa întreagă și se prelungiau ca niște panglici lungi de argint, înainte pe stradă.

Schimbară câteva cuvinte, el jenat, încercat, intristat, că se despărteșce de ea, ea tot așa de drăguță ca întotdeauna, o floare de erin luminată de o rază arginție a lunii.

Își luară „remas bun“, își spuseră „la revedere“ și plecă.

La revedere!

Și el zise cu o voce surdă, adâncă, cu o voce înăbușită de emoțiune și care par' că n'are destulă forță să se ridice prea sus, de frică să nu se sfarme de-odată în lacrimi...

Brașov.

S.

Drăguța prefăcută.

(Baladă populară.)

Frunză verde schinteuță,
 Colo jos pe cea hudiță,
 Plângea d'albă copiliță,
 Nu plângea
 Făr' se făcea,
 Și din inimă ridea,
 Că eră mare cătea,
 Eră și mi se făcea,
 Că taică-so mi-o 'ndemnă,
 Și maică-sa mi-o 'nvătă,
 Da cea d'albă copiliță,
 Cu ochii de schinteuță,
 Cu gura ca de rujită.
 Cum eră
 Și ce-mi facea?
 — Dar z'o dâna imi dâina:
 „Frunzuliță sferticată,
 Iubit-am mamă și tată,
 D'am iubit,
 Bade iubit,
 Și z'o nu mi s'o ivit,
 C'am iubit drăguț bărbat,
 Și z'o el că m'o lăsat,
 C'o fost mare blăstemat.“
 Cum cântă și cum dâina,
 Io 'napoi îi respundeam,
 Când din graii așa-i grăiam:
 „Tu leliță,
 Cu bertită,
 Frumoasă ca o garofiță,
 Grosuță ca-o prepeliță,
 Albă ca o buhuliță
 Roșie ca-o schinteuță,
 Nu dâina,
 Nu te 'ntristă,
 Că pe tine te-oii luă,
 Frunză verde iarbă grasă,
 Te-oii luă nevastă 'n casă,
 Frunză verde de scumpie,
 Și te-oii luă de soție.“
 Da ea mândra respunde:
 „Măi badiță dor aprins,
 Când te-aud m'ai mor de ris,
 Io 'napoi îi respundeam:
 „Lele inimă de peatră,
 Vedete-aș prismă 'ndată,
 Întinsă fără faclii,
 Să știi că ce-i a iubi,
 Și vedete-aș lele dragă,
 Vedete-aș precum gândesc,
 Să zici „bade nu trăsesc,
 Dacă nu mi te iubesc“,
 Io mândră țî-aș felelei:
 Lele nu me m'ai iubi,
 Făr' te culcă cu morții,
 Că până ce mi-ai trăit,
 Destul de des mi-ai vorbit,
 Că de-acum de-i mai trăi,
 Și mai reu m'ai vorovi.

Auzită în Santu.

Cul. de:

Theodor A. Bogdan,
 învăț. în Bistrița.

SALON.

De la București.

Atracțiuni multe. Teatrul Național. Teatrul francez. Conferințe științifice și literare. Concerte. Conferința dlui dr. Babeș. Expoziția Tinerimei artistice. Escursiune la Măgurele. Conferința dlui D. C. Ollanescu.

Capitala României îți oferă săptămânile aceste atâtea atracțiuni, că nici un moment nu te poți teme de urit. Reprezentații teatrale, românești și străine; concerte date de artiști mari și preținși mari; conferințe științifice și literare; serate particulare luxoase și mai modeste; expoziții artistice mult puțin reușite, toate îți reclamă luarea aminte, toate te pot-tesc să ia parte.

Alegerea nu este grea. Dacă ești amator de arta teatrală română, te duci la Teatrul Național; acolo ai privilegiul să vezi lupta cu indolența publicului. De când sunt aici, s'au jucat mai multe piese de valoare, ca Hamlet, Adriana Leconvreur, Onoarea, Necinstiții etc. Inse numai odată a fost sala plină, atunci când s'a reprezentat „Călătoria Lisetei“, o feerie cu mari spectacole, al cărei ultim act aduce pe scenă un circ american, cu clowni, cercuri de hârtie, tot felul de animale, cai, măgari, urși și 'n sfârșit un elefant având în cărcă o dansatoare.

Dacă te 'nchină Musei străine, mergi la Teatrul Liric, unde o trupă franceză chiar acuma s'a început ciclul reprezentațiilor. Acolo vezi tot Bucureșciul. Toată societatea distinsă și elegantă. Căci este o chestiune de bonton a nu lipsi. Să n'ai decât cei cincisprezece lei, cât costă stalul prim, trebuie să-i dai, macar să te imprumuți, căci altfel n'ai trecere în societate. Aceasta sforțare a produs rezultatul, că a doua reprezentație a celebrului nostru bariton dl D. Popovici nu s'a putut ținea, din cauza că s'au vândut prea puține bilete. Vina dlui Popovici. De ce s'a născut Român? De ar fi străin, ar fi sprijinit cu toată căldura, biletele s'ar fi luat cu asalt.

Dacă îți plac conferințele științifice și literare, ai din ce alege. Academia ține multe ședințe publice. Profesorii Babeș, Cantacuzino și Marinescu tratează la institutul de bacteriologie de două ori pe săptămână, se 'ntrec conferențarii să discute subiecte din ce în ce mai interesante. La societatea agrară, unde se întrunesc proprietarii mari și cei ce aspiră să devină atari, tot de două ori pe săptămână se țin conferințe de mare importanță. Mai sunt și alte societăți, unde se face lectură și muzică. Apoi conferințele pedagogice de la diferitele institute publice și particulare.

Dacă vrei s'auzi muzică mai naltă, afișele în fiecare săptămână îți anunță două trei ocaziuni. Concertele simfonice, muzica de cameră, societățile corale, celebrități străine și debutanți indigeni. Abia se duce unul și vine altul.

Dacă dorești să afli ce progres a făcut pictura română, te duci la Ateneu, unde de câteva săptămâni

mani s'a deschis expoziția de tablouri și de sculptură a societății „Tinerimea artistică“.

În sfârșit, dacă îți place să ia parte la serate particulare, îți poți satisface dorința, căci saloanele familiilor cunoscute te așteaptă cu plăcere; ba în zilele lor de primire ai chiar datoria a te prezenta.

Mercuria trecută, am asistat și eu, dimpreună cu multă lume, la o nouă conferință a dlui dr. Victor Babeș.

Din an în an distinsul profesor ține la institutul de bacteriologie o serie de conferințe pentru vulgarizarea științei microbilor. Succesul acestor conferințe se poate constata prin faptul că ele totdeauna atrag lume multă. La unele a luat parte chiar și regina. La multe vin bărbați și familii din societatea naltă. Persoane bine cunoscute în lumea intelectuală. Academicianii, profesorii, publiciști, advocați, medici, magistrați și militari. Grosul ascultătorilor inse se compune din tinerimea universitară.

De asta-dată dl profesor Babeș a vorbit despre lepră, o boală pe cât de teribilă, pe atât de urită, care a început a se răspândi și în România. Subiectul fiind prea înspăimântător și auditorul compunându-se și din femei, doamne și domnișoare, conferențiarul a avut să țină seamă de nervii sexului frumos și să-și desvolte tesa astfel, ca vulgarizând știința despre lepră, să nu inspire prea multă groază în auditor. Încercare grea aceasta, care a devenit și mai grea prin proiecțiile electrice cu cari s'a încheiat conferința, prin cari a arătat fazele leprei și înfricoșatele rezultate ce produce în oameni.

Impresiunea a fost sguuitoare, căci cine poate fi sigur să nu fie molipsit de aceasta boală, dat fiind faptul că e destul să stringi mâna unui lepros, ca peste 3, 4 sau chiar 10 ani să te pomenești atacat de ea, de oară-ce microbul leprei lucrează încet. Aici primejdia ajunge și mai mare, căci — conform relatării dlui Babeș — în București sunt peste o sută de leproși, iar comunele din împrejurime sunt inficiale.

Am resuflat mai ușor când învățatul profesor s'a terminat conferința. Erau aproape unsprezece ore. Trăsurile particulare, birjele și trenul electric, pline de lume s'au întors în oraș.

O mare parte a societății inse a fost poftită la ceai în apartamentul iubitului conferențiar. Aici a luat rolul consoarta dlui profesor, dna Babeș, care a făcut onorurile și a primit pe toți cu afabilitatea unei adevărate dame de salon.

Eră multă lume, mai cu seamă dame, tinere și frumoase, bărbați din crema societății, tineri mulți, căci unde se află atâtea dame frumoase urmă naturală să fie și tineri mulți.

O admirabilă cunună de dame s'a așezat la masa mare, cavalerii în giurul lor conversând vesel, nu cred inse să fi discutat subiectul tratat în conferință.

Alții luară loc la alte mese, unii steteau în picioare delectându-se în scenele ce se perëndau înaintea lor.

S'au servit ceai, prăjituri, beuturi recorigitoare și stăpânii casei emulau întru a face oaspeților momente plăcute.

O damă tineră a cântat la pian o piesă de dans și câteva părechii numai decât jucară câteva touri de vals.

Aproape de miezul nopții, când cu colegul Marienescu părăsirăm sala, mai lăsarăm acolo lume multă.

Liniste mult mai mare ne întimpină la expoziția de la Ateneu a Societății „Tinerimea artistică“.

Afișul mare din poarta grădinei ne anunță că e prima expoziție, sub protecțiunea Alteței Sale regale principesa Maria.

Dornic a vedea progresul tinerilor pictori români, am usat de prima oră liberă să vizitez expoziția.

Acolo din întâmplare găsim pe unul din cunoscuții pictori bucureșteni, care mi-a fost ciceronele și mi-a comunicat observațiunile sale critice.

Opiniunea lui a fost destul de favorabilă, de și nu aparține școlii moderne care se presintă sub numirea de „secession“, la care se închină cei mai mulți pictori din societatea care ș-a expus aici operele.

Astfel este foarte natural, că expoziția presintă tablouri multi-colare și vii, aune ori puse lângă oaltă într'un fel îndrăzneț.

Regina Elisabeta a espus niște enluminuri minunate, pagini scrise cu litere gotice de ênsaș mâna sa, toate cu text german, având niște inițiale admirabile. Principesa Maria a espus niște mobile pictate de ea, precum și mai multe tablouri ale sale, reprezentând flori.

Dintre pictori notăm pe Artachino, Vermont, Verona, Luchian și Petrascu. Dintre sculptori pe Spete.

Duminecă, 6 aprilie n., șapte membrii ai Academiei Române făcurăm o interesantă excursiune la Măgurele, să vedem institutul Otteteleșan, care sub înaltul patronajul al Maj. Sale regelui Carol, este condus și supraveghiat de Academie.

Dl Ion Kalinderu, căruia îi revine meritul înființării acestui institut și care îi dedică multă muncă și jefă, ține ca membrii întruniți din diverse părți în sesiune generală, să-l viziteze și să-i comunice impresiunile. De vr'o doi ani dorința aceasta nu s'a putut realiză; acum inse timpul fiind foarte priincios, esursiunea s'a făcut și a reușit escellent, ceea ce regretarăm eră numai incidentul că dsa nu ne-a putut însoți.

Întruniți în localul Academiei, plecarăm vesel, căci timpul eră foarte frumos. Trásurile noastre înaintă repede, și nu peste mult urcarăm platoul Cotrocenilor, de unde ni se oferă o splendidă vedere asupra Bucureștilor cu multele sale edificii monumentale; iar înaintea noastră începea câmpia încadrată cu păduri, din cari se ivă câte o casă mai mare, de sigur câte o clădire mai nouă a unor sate.

Pe ambele părți ale drumului se întindeau holde verđi, sêmenate astă-toamnă după culesul cucuruzului, ceea ce arată că pământul este bun.

Întelnam multe care țărănești. Firesce, făceam comparație cu țeranii nostri. Și îi găsim și pe ei și vitele lor mai pe jos decât la noi. Ceea ce ne-a mirat și mai mult, eră că — de și eră duminecă între 9 și 10 dimineața — găsim un om săpând la câmp. Așă ceva la noi nu se face.

După călătorie de o oră, sosirăm. Castelul Otteteleșan, situat la marginea satului Măgurele, adaptat și întregit cu multe alte clădiri, îngrădit ca o

cetate, ni se împunea grandios. Dl Ioan Slavici, directorul institutului, primindu-ne, ne pofti la biserică, unde liturghia începuse.

Biserica înoită de Academie eră aproape goală. Doi-trei fruntași ai satului, un singur țeran și nici o țerancă. Dar erau de față toate elevele institutului, cam opt-zece, dimpreună cu dna directoare Slavici și profesorițele. Corul eră compus din eleve, sub conducerea unui profesor de musică; un cor admirabil, care a cântat atât de frumos, că l-am fi tot ascultat. Ne-am mirat mult de lipsa poporului, indeosebi de a femeilor, cari ar trebui să fie mai evlavioase. Dacă nu sentimentul religios, cel puțin cântarea frumoasă ar trebui să atragă pe toți și pe toate. La noi nu esistă sat, unde femeile să lipsească din biserică.

Alătura de biserică este o școală nouă, zidită asemenea de Academie. Am întrebat dacă e frecventă. Mi s'a respuns afirmativ, ceea ce m'a bucurat.

Apoi intrarăm în institut. De aici apoi nu mai găsim nimic de criticat, ei tot vrednic de laudă și de admirațiune. Cele patru clase ale institutului sânt împărțite în 3 edificii mari. Dnul și dna Slavici, dimpreună cu profesorițele, ne-au arătat din fir în pâr tot: sale de învățământ, dormitorii, lucruri de mână și până la bucurie.

Ne desfêtarăm ochii și din admirabila terasă a etagiului prim, de unde se ofere o vedere pitorească asupra parcului ce are în mijloc un lac, încadrat cu brađi și asupra întregii moșii, care în vremile bêtâne a fost moșia de zestre a Dnei Stanca, soția lui Mihaïu Viteazul. Din locul acesta a plecat marele eroi la Călugăreni, unde a reportat victoria cea mai mare a neamului românesc, bătând cu 16 mii de ostași o armată de 200 de mii turci a lui Sinan pașa.

După ce vizitarăm toate și culeserăm o mulțime de impresiuni plăcute, am fost poftiți la masă, pe care o luarăm dimpreună cu corpul didactic al institutului, iar la alta masă ședeau elevele din clasa a patra. Bucatele gătite de eleve au fost servite tot de eleve. Se 'nțelege, că impresiunea celor vêdute ne-a produs multă bucurie. Scriitorul acestor rânduri, ca vinit din depărtarea cea mai mare, a avut onoarea să dea expresiune în numele colegilor sei acestei bucurii, prin un toast în sănătatea conducătorilor institutului, în fruntea căruia se află distinsul bărbat dl Ioan Kalinderu. La toast respuse dl Slavici, în onoarea Academiei Române.

După masă, făcurăm o plimbare prin parc și prin grădină, cercetând totul cu de-amănuntul. Apoi ne întrunirăm în sala cea mare, unde erau adunate toate elevele cu conducătoarele și cu profesorul de musică.

Ni s'a servit cafea neagră. Elevele cântară diverse compoziții. Apoi se înșirară la o horă. Un tabloș încântător cât inima ne saltă de bucurie.

În pauze conversarăm cu fețițele de pe la noi. Nu șeiu dacă le-am produs vr'o bucurie, noi inse eram fericiți auzindu-le vorbind atât de frumos românește.

Într'aceste momentul despărțirii sosi. Și ne părea atât de greș să ne luăm remas bun. Simțirea aceasta devini chiar indușetoare, când corul începă să cânte: „Trăiască protectorii nostri!“ În ochii nostri străluciau lacrimi.

O gingașe copiliță ne servi dulceață, alta ne oferă buchete de micșunele și luându-ne un ultim

remas bun plecarăm acasă la București, dar gândul nostru a rămas multă vreme tot acolo, unde am găsit atâta progres și mulțumire și unde am fost primiți cu atâta căldură.

Obosit cum eram, totuși n'am putut să nu me duc seara la 9 la Ateneu. Nu puteam să lipsească, căci avea să țină o conferință simpatică nostru coleg dl D. C. Ollanescu, unul din conferențiarilor cei mai favoriți, căci vorbește cu miez, frumos și elegant.

De asta-dată a vorbit despre succesul României la expoziția din Paris. Ca comisar general al României la acea expoziție, avea competența cea mai deplină. S'a și achitat escelent de însărcinarea ce ș-a luat.

Timp de o oră și jumătate a ținut auditorul în atențiune încordată, care se întrerupea din când în când numai când aplausele îi subliniau cuvintele, prin care probă avântul ce România a luat. Proba cea mai puternică în privirea aceasta e numărul mare al premiilor obținute. Terenul pe care România a întrecut toate statele din giurul ei, este cel agronomic. Aceasta arată, că există fondul pe care se poate clădi viitorul țării.

Iosif Vulean.

De la Academia Română.

— Sesiunea generală din 1902. —

III

Alegeri de comisiuni: Comisiunea pentru examinarea cărților didactice, care se vor prezenta la concursul premiului Asociațiunii Craiovene, de 1500 lei, din 1903, se compune din membrii: Haret, Maiorescu, Erbicean.

Comisiunea pentru examinarea lucrărilor, care se vor prezenta la premiul Lazăr din 1903, de 5000 lei: „Studiul vinurilor din România“ se compune alegându-se: Aurelian, Haret, Poni.

Comisiunea pentru examinarea lucrărilor care se vor prezenta la premiul Adamachi din 1903, de 5000 lei, despre „Alcoolismul în România“: Felix, Istrati, Xenopol.

Comisiunea pentru examinarea lucrărilor care se vor prezenta la premiul Neuschotz din 1903, de 2000 lei: „Expunerea finanțelor statului român de la 1859 până la 1902“ — Sturdza, Kalinderu, Xenopol.

Dl A. Saligny spresintă pentru biblioteca Academiei o colecțiune de 32 fotografii reprezentând podul peste Dunăre cu diferite faze ale lucrării lui.

De la dl St. C. Hepites, membru corespondent, se primesc publicațiunile: „Buletinul lunar al observațiilor meteorologice din România, anul X, 1901, București 1902“ și „Analele institutului meteorologic al României, tom. XV, anul 1899, București 1902“.

De la dl Teofil Olinescu de la Dorhoiți se primește o notă intitulată: „Noi metod pentru constatarea divisibilității unui număr prin 7“. Se recomandă secțiunii științifice.

Secțiunea literară, încuviințând părerea dlui Tocilescu, propune a nu se tipări de Academie scrierea dlui locotenent Ulic despre „Grafica antică și modernă“. Propunerea secțiunii se aprobă.

A patra ședință publică, la 22 martie (4 aprilie.) At. M. Marienescu citește lucrarea sa intitulată: „Luteranismul, calvinismul și introducerea limbii române în bisericile din Ardeal“. Lucrarea se împarte în următoarele capitole: *Introducere*. *A*, Luteranismul în Europa, luteranismul în Ardeal; *B*, Calvinismul în Europa și în Ardeal; *C*, Ortodoxismul sau religiunea dreptcredincioasă resăriteană a Românilor din Ardeal; *D*, Descoperirea tipografiei, tipografiile în Europa; *E*, Tipografiile din Ardeal și mai ales tipărirea cărților românești; *a*, tipografia din Sibiu, *b*, Tipografia din Brașov, cărți grecești, cărți sârbești, cărți românești, tipografia din Sasbeș, din Orăștie, din Alba-Iulia; *F*, Resultatul istoric și literar românesc, ortodoxismul, literatura românească bisericească începută prin sași, continuată prin maghiari, Coresi, purtarea clerului și a poporului român. — *Adaus*: Slavismul și introducerea limbii românești în bisericile din Muntenia (Valahia) și din Moldova. Tipografiile: *a*, cărți bisericești tipărite în limba slavonă în Muntenia; *b*, cărți bisericești tipărite în limba slavono-românească; *c*, cărți bisericești tipărite în limba românească în Muntenia; *d*, cărți bisericești românești tipărite în Moldova; *e*, rezultate istorice și literare. Toate se referă la epoca principilor domnitori în Ardeal, adică la timpul de la 1536 până la 1699.

De la dl I. Bogdan, membru corespondent, se primește pentru citire în ședință publică și pentru tipărire în Anale memoriul: „Originea voevodatului la Români“. Se recomandă secțiunii istorice.

Moartea episcopului Goldiș. Se citește depeșa dlui Vasile Goldiș, secretar consistorial în Arad, prin care anunță moartea episcopului de acolo Iosif Goldiș, membru corespondent al Academiei în secțiunea istorică. Se decide a se trimite o adresă de condolență.

Membru nou în secțiunea științelor. Se citește procesul verbal al secțiunii științelor, prin care se arată că secțiunea, cu 6 voturi din 8, propune a se alege membru în locul vacant, dl Ștefan Hepites, directorul institutului meteorologic. Se decide ca secțiunea să presinte și titlurile candidatului.

Comisiunea financiară. Dl A. Saligny, raportorul comisiunii financiare, citește raportul comisiunii asupra administrațiunii casei și a situațiunii fondurilor Academiei de la 1 iunie 1900 până la 31 mai 1901, — arătând că averea Academiei în efecte, proprietăți, excedente și salduri — exclusiv fundațiunile Ottetelesanu și Adamachi — este de lei 3.018.214.53.

Fundațiunea Adamachi. Dl Gr. Stefanescu, raportorul al comisiunii financiare, citește raportul comisiunii asupra compturilor fundațiunii Adamachi de la 1 iunie 1900 până la 31 mai 1901, — arătând că fondul are 257.042.81.

Fundațiunea Ottetelesanu. Dl Gr. Stefanescu citește raportul comisiunii financiare asupra compturilor fundațiunii Ottetelesanu de la 1 iunie 1900 până la 31 mai 1901, constatând un deficit de 11.859.27.

Amorul propriu este un balon umflat de vânt din care ese furtuna îndată ce se va înțepă.

Voltaire.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Biserica gr. cat. română din Arad, precum aflăm din „Gazeta Trans.“, a câștigat procesul contra orașului Arad, care ș-a atribuit șiei dreptul de proprietate al locului pe care se află zidită vechia capelă gr. cat. română. Acum comunitatea bisericească va putea construi o nouă biserică și școală. Conform planului înaintat primăriei, atât către strada Deák, cât și către strada bisericeii, se vor edifica două palate de-o potrivă cu 3 etaje, unde parocul și învățătorul încă vor avea locuință. În giurul bisericeii, care se va edifica în mijlocul curții, se vor construi localuri pentru bazare, cari vor produce frumoase vinite, fiind edificiile chiar în centrul orașului.

Adunări învățătoresci. *Despărțământul Bocșa* al reuniunii învățătorilor români gr. or. de la școalele confesionale din diecesa Caransebeșului s'a întrunit în adunare generală în Bocșa-montană, la 2 aprilie n., sub presiul președintelui Ioan Marcu. — *Despărțământul Lugoj* al aceleiași reuniuni va ținea adunarea sa generală în Lugoj la 12 aprilie n., sub presiul președintelui dr. George Popovici. Între altele, învățătorul George Joandrea va ceti o lucrare intitulată: „Vicențiu Babeș ca inspector de școale“.

C E E N O U ?

Hymen. Dl *Iuliu Vereș*, notar comunal în Micherechi, Bihor, s'a logodit cu dsoara *Aurelia Terețean* din Pecica.

Șcrii personale. Dl *Paul Muntean*, locotenent colonel în regimentul 31 de infanterie, a fost pus în pensie la propria cerere. — Dl dr. *Emil Têrnăveanu* a fost numit după terminarea semestrului al doile al serviciului militar, aspirant de medic asistent la spitul militar nr. 22 din Sibiu.

Albumul fotografic al armatei române va apărea în curând la București. În capul Albumul vor fi reproduse doue tablouri în olei, cari se află la Palat: „Trecerea Dunării de către armata română“ și „Regele înaintea Calafatului“. Printre ofițerii regimentului 4 de roșiori va figură principesa Maria, comandanta de onoare a regimentului; iar printre cei ai regimentului I de genii prințul Carol, ca șef de pluton. Prințul Ferdinand va fi reprezentat în capul divisiiei a 4-a de infanterie, pe care o comandă.

Studentii români la Roma la congresul studențesc au fost primiți cu cel mai mare entusiasm. Ministrul Baccelli le-a adresat un discurs plin de căldură, invocând originea comună. „Voi sunteți pentru noi, a zis ministrul, o neînvinșă avant gardă latină pentru ori ce posibilă eventualitate. Traian, acest eroic împărat, care trăeșce și palpită în inimile voastre, ca și în ale noastre, a asigurat legiunilor sale triumfătoare posesiunea unor pământuri invidiate și fermecătoare. Tot ceea ce e mare pentru voi, a făcut Traian. Bucureșcii sânt Roma Orientului“.

Un savant român în Anglia. Dl Grigore Ștefănescu, profesor la universitatea din București, membru al Academiei Române, a fost invitat să ia parte la întrunirea societății „British Association for the advancement of science“ care se va ținea, anul acesta, la Belfast în Irlanda, între 10 și 18 septembrie. Aceasta asociațiune, care se ocupă cu înaintarea științelor, cuprinde următoarele secțiuni: Sec-

țiunea de matematici, Secțiunea de himie, Secțiunea de geologie, Secțiunea de zoologie, Secțiunea de geografie, Secțiunea de științele economice și statistice, Secțiunea de inginerie, Secțiunea de antropologie, Secțiunea de fiziologie, Secțiunea de botanică, Secțiunea de științele educative.“ În aceasta invitare se mai face cunoscut că prima sesiune a acestei asociațiuni s'a ținut la Belfast în anul 1874 și că atunci acest oraș avea 185.000 de locuitori, iar că acum poporațiunea a crescut, în acest oraș, la 350.000 locuitori, creșcere foarte simțitoare într'un timp de 24 de ani; în ea se mai face cunoscut că variate și importante industrii și manufacturi au luat naștere de atunci în Belfast.

Mascagni la București. Celebrul compositor italian Pietro Mascagni a sosit luni seara cu câțiva artiști la București, unde i s'a făcut o primire grandioasă, cu ovațiuni nesfârșite. Marți seara s'a reprezentat la Teatrul Național de artiști viniți cu el opera „Cavaleria Rusticana“, orchestra fiind dirigiată de însuș autorul. Entusiasmul a fost foarte mare. Joi seara s'a cântat aceeaș operă.

Statua lui C. A. Rosetti. La București în școala de meserii s'a început turnarea în bronz a statuei lui C. A. Rosetti. Statua va fi în mărime naturală și va reprezentă pe ilustrul bărbat politic ședând.

† **Episcopul Iosif Goldiș a murit.** Sâmbăta trecută, la 5 aprilie n., episcopul Iosif Goldiș a încetat din viață în Arad, după o boală crudă și lungă. Reposatul s'a născut în 17 februarie 1836 în comuna Socodor, comitatul Arad, din părinți țerani. A studiat clasele primare în comuna sa natală și în Bichiș, gimnasiul inferior în Sarvaș, cel superior în Arad unde a făcut și esamenul de maturitate, precum și cursul de teologie. Apoi a frecventat academia de drepturi din Dobrițin și filosofia elasică în Pesta. A servit câțva timp ca notar comunal în comuna Șepreus, apoi la comitat în calitate de vice-notar. La 1869 intră pe cariera preotească, călugărindu-se. A fost secretar episcopesc, profesor de teologie și asesor referent consistorial. La 1873 s'a numit profesor de limba română la liceul din Arad. La 1892 s'a ales vicar episcopesc la Orade, la 1896 s'a făcut deputat la dietă, iar la 2/14 maiu 1899 a fost ales episcop la Arad. Academia Română l-a numit membru corespondent, la 1880, în urma unei broșuri polemice cu Réthy. A redactat și o foaie bisericească în Arad, iar la altele a colaborat. Fie-i țerina ușoară!

Au murit: Ana Ciuca n. Moldovan, soția parocului gr. or. Simeon Ciuca din Mocit, la 2 aprilie, în etate de 35 ani; — *Mihail Rimbaș*, proprietar în Hunedoara, la 3 aprilie, în etate de 80 ani.

Călimdarul șeptemănei.

Dum. a 5-a în Post. Ev. de la Marcu. c. 10, gl. 1, v. 9.		
Șoarele răsare 5 o. 15 m. dim — Apune 6 o. 47 m. p. m.		
Diua șept.	Călimdarul vechi	Călimd. nou
Duminecă 31	C. Ipatie ep. Gan.	18 Iustinus
Luni 1	C. n. Maria Eug.	14 Tiberius
Marti 2	Mart. Titu	15 Irina
Mercuri 3	Cuv. Nicita	16 Anastasia
Joi 4	† Cuv. p. Georgiu	17 Rudolf
Vineri 5	Teodul	18 Apoloniu
Sambătă 6	Eutichie	19 Antoniu

Proprietar, redactor respunțător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDĂS NR. 14/296 b.)

MERSUL TRENURILOR.

Valabil de la 1. octombrie 1901.

Budapesta—Orade—Predeal—București						București—Predeal—Orade—Budapesta.					
	Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.		Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.
Budapesta	6 50	8 30	1 55	5 45	9 15	București	7 50	—	—	—	9 15
Szolnok	9 07	11 31	3 56	9 27	11 19	Predeal	3 32	—	—	—	1 12
Szajol	9 21	11 50	4 09	9 46	11 33	Brașov	5 00	—	—	—	2 18
P.-Ladány	10 43	2 —	5 28	11 53	12 55	"	7 48	—	—	5 8	2 45
Berettyó-Ujfalu	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33	"	8 27	—	—	5 58	3 15
M.-Peterd	—	3 —	—	1 00	—	Feldiora	—	—	—	7 44	4 23
M.-Keresztes	—	3 12	—	1 14	—	Homorod Kőhalom	—	—	—	9 45	5 49
Bihar-Püspöki	11 48	3 32	—	1 36	—	Sighișoara	—	—	—	10 58	6 37
Oradea-Mare	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	Mediaș	—	—	—	11 50	6 50
Oradea-Mare	12 16	3 58	6 46	2 06	2 18	Kis Kapus	—	—	—	12 40	—
Velența	—	4 05	—	2 30	2 25	Blaș	—	—	—	12 58	—
F.-Oșorhei	—	4 16	—	2 41	—	Küküllőszeg (Blaș) „	—	—	—	1 42	7 35
Teleagd	12 48	4 38	7 15	3 03	2 50	Teiuș	—	—	—	3 02	—
Aleșd	†1 02	4 56	†7 28	3 21	†3 04	"	12 05	—	8 48	3 38	2 07
Vad	1 26	5 20	7 50	3 45	3 26	Aiud	12 28	—	9 07	3 58	2 29
Ciucea	2 16	6 31	8 37	4 53	4 16	Felviñț	12 54	—	9 30	4 20	2 51
Huedin	2 49	7 16	9 08	5 32	4 52	M. Ujvár	1 03	—	9 37	4 27	2 58
Jegenye	3 15	7 49	†9 33	†6 01	—	Sz. Kocsárd	1 58	—	9 53	4 32	3 11
Cluș	3 50	8 33	10 03	6 59	5 55	Ar. Gyéres	2 30	—	10 30	5 12	3 48
Cluș	4 20	8 50	10 47	8 30	6 11	Apahida	4 02	—	11 45	6 27	5 02
Apahida	4 41	9 07	11 11	8 59	6 27	Cluș	4 27	—	12 07	6 48	5 24
Ar. Gyéres	5 56	10 16	12 36	10 41	7 27	Cluș	5 23	—	12 32	7 00	6 13
Sz. Kocsárd	6 33	10 56	1 40	11 31	7 52	Jegenye	†6 11	—	†1 14	7 59	7 16
M. Ujvár	6 40	11 03	1 58	11 40	—	Huedin	6 40	—	8 37	7 09	7 55
Felviñț	6 48	11 12	2 07	11 50	—	Ciucea	7 09	—	2 15	7 09	8 37
Aiud	7 11	11 34	2 32	12 20	8 16	Vad	7 47	—	3 01	10 08	9 32
Teiuș	7 32	11 52	2 55	12 46	8 32	Aleșd	†7 59	—	†3 15	10 25	9 49
"	—	12 24	—	1 43	8 37	Teleagd	8 11	—	†3 28	10 42	10 07
Küküllőszeg (Blaș) „	—	1 07	—	2 28	9 5	F.-Oșorhei	—	—	—	11 01	10 27
Blaș	—	1 14	—	2 36	—	Velența	8 32	—	—	11 10	10 37
Kis Ka. us	—	2 15	—	3 48	9 47	Oradea-Mare	8 38	—	3 57	11 17	10 44
Mediaș	—	2 33	—	4 03	10 01	Oradea-Mare	8 43	—	4 10	11 36	11 04
Sighișoara	—	3 47	—	5 43	11 —	Bihar-Püspöki	8 52	—	—	11 47	11 14
Homorod-Kőhalom	—	5 35	—	7 54	12 26	M.-Keresztes	—	—	—	12 05	11 37
Feldiora	—	7 16	—	9 40	1 35	M.-Peterd	—	—	—	12 17	11 50
Brașov	—	8 —	—	10 25	2 09	Berettyó-Ujfalu	9 23	—	4 50	12 29	12 05
"	—	11 —	—	—	2 19	P.-Ladány	10 06	—	5 40	1 34	1 19
Predeal	—	1 11	—	—	3 31	Szajol	11 21	—	6 59	3 8	3 04
București	—	8 05	—	—	9 10	Szolnok	11 44	—	7 32	3 35	3 37
						Budapesta	1 50	—	9 40	6 20	7 10

Oradea-Mare—Arad.						Arad—Oradea-Mare.									
		Person.						Person.							
Oradea-Mare	pleacă	10	20	4	30	7	—	Arad	pleacă	5	10	11	20	9	35
Ósi	"	10	30	4	41	7	16	Curtici	"	6	—	11	49	10	07
Less	"	10	48	5	01	7	40	Chitighaz	"	6	14	11	57	10	54
Cefa	"	11	03	5	19	8	05	Ciaba	"	6	40	2	33	11	50
Salonta	"	11	26	5	44	8	46	Giula	"	7	27	3	05	5	26
Kötegyán	"	11	46	6	05	9	15	Sarkad	"	7	47	3	27	5	56
Sarkad	"	11	57	6	17	9	31	Kötegyán	"	†7	56	3	39	6	10
Giula	"	12	21	6	44	10	01	Salonta	"	8	23	4	10	6	47
Ciaba	"	2	23	7	06	4	32	Cefa	"	8	42	4	34	7	18
Chitighaz	"	2	54	7	18	5	03	Less	"	9	04	5	—	7	51
Curtici	"	3	28	7	45	5	38	Ósi	"	9	21	5	19	8	16
Arad	sosește	3	55	8	48	6	05	Oradea-Mare	sosește	9	32	5	30	8	31

Numerii cei groși înseamnă timpul de la 6 ore seara până la 5 ore 59 de minute dimineața. — Numerii semnați cu † înseamnă stațiunile, unde trenurile numai condiționat se opresc.